

BESCHRIJVING VAN EENIGE NIEUWE SOORTEN VAN COLEOPTERA UIT OOST-INDIE ,

DOOR

Dr. S. C. SNELLEN VAN VOLLENHOVEN.

1. *Stypotrupes Candezei*, Voll.

Plaat 11, fig. 1—4.

Fusco-niger, *nitidus*, *subtus rufo-brunneus*; *clypeo maris reflexo*, *bicorni*, *cervice plano*, *pronoto excavato*, *marginè fortiter elevato bicuspidato*, *tibiis anticis tridentatis*.

Long. 0,040 — 0,054.

Habitat: Celebes.

Gaat men de kenmerken na door Burmeister¹, die het geslacht van *Oryctes* heeft afgezonderd, en later door Lacordaire² opgenoemd, dan vindt men er eenig bezwaar in om deze nieuwe Oost-Indische Dynastide in het geslacht *Stypotrupes* op te nemen. Beide schrijvers namelijk nemen onder die kenmerken ook op dat de kop bij de mannetjes een hoorn draagt en dat de scheenen der voorpooten aan den buitenrand vier tanden vertoonen; noch het een, noch het ander is hier het geval; de kop van ons insect heeft zelfs geen spoor van hoorn of knobbel, 't zij bij het mannetje, 't zij bij het wijfje, en de scheenen der voorpooten bieden ons bij beide sexen slechts drie tanden aan. Evenwel zullen wij voor deze soort geen nieuw, bijzonder genus in het leven roepen, omdat er naar onze meening ook onder de Scarabaeiden alreeds te veel zijn aangenomen en men zoo voortgaande

¹ *Handbuch der Entomologie* V, p. 210.

² *Genera des Coléoptères* III, p. 433.

gevaar loopt zoo veel genera als soorten te verkrijgen. Wij voegen haar in het geslacht *Stypotrupes*, waartoe zij ook door den heer Dr. Candèze gebragt wordt, omdat zij alle andere kenmerken van dat geslacht bezit en voornamelijk het gewigtigste van allen het vooruitsteken van den clypeus voor de bovenkaken, welke alzoo van de bovenzijde niet te zien zijn.

Het lijf is op de rugzijde bruinachtig zwart, op de buikzijde roodbruin, aan beiden glanzig, een weinig meer dan tweemaal langer dan breed. De kop is op het voorhoofd plat en glad, met eenige ingedrukte putjes aan beide zijden; voor de groote ivoorwitte oogen is een hoekig uitsteeksel; van het voorhoofd verheft zich de clypeus in een' bogt naar boven en steekt naar beide zijden in eene breede stierhoornvormige punt uit. De monddeelen met stijve roodbruine haren digt bezet. De bovenlip bijzonder breed, de onderlip ovaal, zonder inkeeping van voren. De sprieten roodbruin, van 10 leedjes, waarvan de drie laatsten, donkerder van kleur en glanziger, den knop vormen. De prothorax is op den rug van den voorrand tot digt nabij den achterrand diep uitgehold over nagenoeg de geheele breedte; de geheele uitholling is onregelmatig bedekt met kleine ronde indrukels, wier benedenrand een weinig verheven is, terwijl de zijranden der uitholling naar voren toe in twee schuin achter elkander geplaatste tanden uitloopen. De zijden van het pronotum zijn met ingedrukte stippeltjes dun bezaaid. Boven- en onderzijde van het voorborststuk door een' scherpkantigen zoom van elkander afgescheiden. Het uitsteeksel achter de voordijen zeer groot, boven op bolvormig ovaal, aan den achterrand met lange stijve roode borstels. Schildje driehoekig met gladden zoom aan de beide achterzijden, op het midden met kleine hoefvormige indrukels. Dekschilden met meer dan 20 meestal onregelmatige langsrijen van hoefvormige indrukels en puntjes, met eene duidelijke naadstreep en weinig uitspringende schouders. Middelborststuk op het midden plat, met weinig verspreide puntjes en eene ingedrukte streep over het midden. Pygidium met droppelvormige putjes. Voorste dijen zeer breed met een grooten stompen tand naar onderen. Voorste

scheenen met drie tanden aan de buitenzijde. Laatste lid der voortarsen met schier even lange en dikke klaauwtjes.

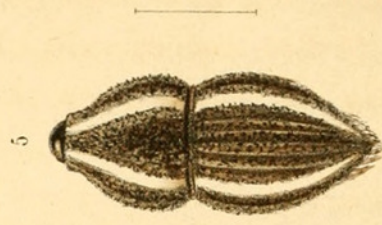
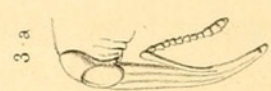
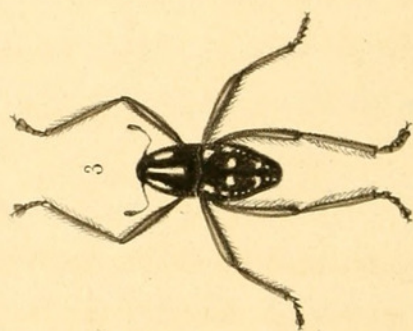
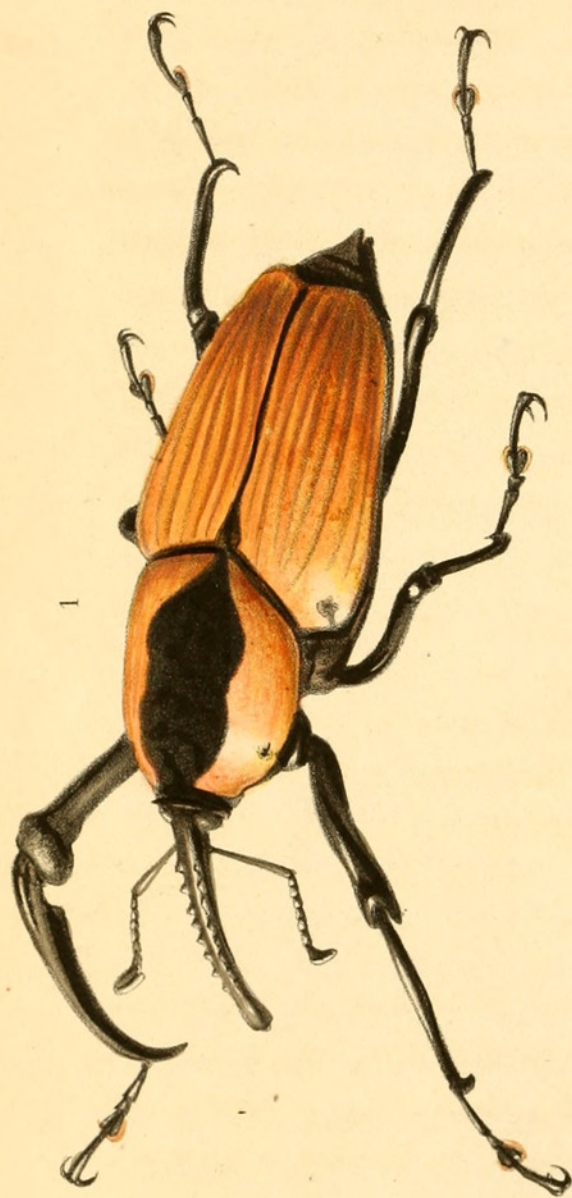
De voorwerpen, die ik voor wijfjes houd, zijn iets minder dan 4 duim groot en verschillen van de hier beschrevenen in de volgende opzigten. De clypeus steekt niet in twee hoornen naar boven uit, maar heeft een eenigzins opgewipten voorrand en is overigens zacht naar beneden hellend. Het voorborststuk is op den rug bolrond, geheel met hoefvormige indrukzels bezet en vertoont alleen twee weinig merkbare knobbeltjes dicht bij den voorrand en daartusschen een zwak gleufje. De dekschilden zijn digter bestippeld en dien ten gevolge doffer. Of dit werkelijk wijfjes zijn, kan ik niet verzekeren. Tusschen beide beschreven vormen in, staan anderen, die ik voor kleine mannetjes houd, bij wie de ontwikkeling van kop en thorax zeer gering was.

Deze bijzondere keversoort is door de heeren Riedel en von Rosenberg op Celebes in tamelijke hoeveelheid aangetroffen. Ik geef haar den speciesnaam naar den beroemden beschrijver der Elateriden, Dr. E. Candèze, die zich ook omtrent de larven der Coleoptera zoo verdienstelijk heeft gemaakt en wiens toegenegen vriendschap ik sedert geruimen tijd heb mogen ondervinden.

CHALCOCYBEBUS, Voll.

De twee volgende soorten moeten een nieuw geslacht uitmaken, dat stellig in de groep der Cybebiden te huis behoort, doch van het genus *Cybebus* in verschillende opzigten en voornamelijk in den vorm der sprieten verschilt. Bij mangel aan meer dan een voorwerp van elke soort, heb ik de monddeelen niet onderzocht en kan dus ook de ware plaats van het nieuwe geslacht niet aangeven; doch eene algemeene adumbratie, op de wijze van die welke men bij Lacordaire aantreft, moge hier volgen. Men vergelijke wat hij (*Insectes Coléoptères*, Deel VI, bl. 540) van *Cybebus* zegt.

De kop kegelvormig, sterk achter de oogen verlengd, met bollen schedel; snuit tweemaal langer dan de kop, vrij sterk gebogen, cylindervormig, naar den mond eenigzins verbreed uit-

loopende, zijne groefjes bij de sprieten beginnende, regt voortloopende, doch voor de oogen ophoudende. — Sprieten vrij lang en slank; het eerste lid cylindrisch, de overige 7 tot de knop bekervormig, nagenoeg even lang, de knop zeer lang, slank uit drie leedjes zamengesteld, waarvan het laatste alleen veel langer dan de beide vorigen (Zie figuur 2a). — Oogen groot, ovaal, zeer weinig convex. — Voorborststuk langer dan breed, in het midden uitgezet, met den voorrand regt en den achterrand gebogen. — Schildje klein, ingedrukt, driehoekig. — Dekschilden hoog opstaand, langwerpig ovaal, breeder aan de basis dan de prothorax met eenigzins uitpuilende schouders en een indruk voor de spits. — Pooten lang, voorpooten langer dan de anderen; voorheupen zeer lang, middenheupen middelmatig, achterheupen in het lijf gedrukt; dijen in het midden sterk gezwollen; scheenen ongedoornd, doch aan de spits verbreed; tarsen breed, aan de onderzijde viltig. — Uitspringende hoek van het achterlijf tusschen de achterheupen afgerond driehoekig. — Achterborststuk aan de onderzijde tamelijk lang, bol verheven. — Ligchaam naar voren versmald, glad.

2. *Chalcocybebus nitens*, Voll.

Plaat 12, fig. 2.

Ch. viridi-metallicus, coeruleo-nitens, rostro antennis tarsisque nigris, elytrorum spinis basi largioribus.

Long. 18 mm.

Hab. Waigeon.

De kleur van dit insect is groen of blaauw metaalglanzig, verschillend naar het vallen der lichtstralen, donkerder en paarsachtig op kop, borst en buik, blaauw op prothorax en doornen, overigens meer groen. Snuit en sprieten zijn zwart, de knop der laatsten dof door grauwe beharing. Kop en borststuk zijn geheel glad, zonder puntjes, de dekschilden vertoonen acht onduidelijke langsrijen van ingedrukte puntjes. Tusschen den schouder en den naad draagt hunne basis een oorachtig, naar voren gericht uitsteeksel, daarachter tegen den naad aan

een wratje met vier puntjes; voorts dragen de dekschilden op iets meer dan een derde hunner lengte van de basis af, digter bij den naad dan bij den buitenrand twee divergerende stekels, niet veel langer dan zij aan de basis breed zijn en tamelijk stomp aan de punt. De dijen zijn groenbrons, de heupen en schenen zwartbrons, de tarsen zwart, het vilt aan hunne onderzijde lichtgrijs.

5. *Chalcocybebus alboguttatus*, Voll.

Ch. violaceo-niger nitens, elytris spina valida longiori armatis viridibus, singulo guttis quatuor albis.

Long. 14 mm.

Hab. Salawatti.

Kop, borststuk, buik en pooten blinkend blaauwachtig zwart; snuit, sprieten en tarsen zwart, dekschilden donkergroen, de stekel daarop zwart. De overeenkomst met de vorige soort is zeer groot; de punten van verschil zijn de volgende: de snuit is minder gebogen en naar evenredigheid korter; de stippels der stippelrijen op de dekschilden zijn grover en minder in aantal; de dekschild-doornen zijn bijna tweemaal langer, maar daarom niet breeder aan de basis; op ieder dekschild ziet men 4 kleine ronde plekjes wit vilt, een voor den stekel, twee naast elkander schuin daarachter en een vierde in de spits van het dekschild. Meer langwerpige vlekjes ziet men in de zijden van het ligchaam, een boven elke voorheup en vier onder den voorrand der elytra ter wederzijde.

4. *Arachnopus persona*, Voll. ¹

Plaat 12, fig. 3.

Ar. niger opacus, prothorace lineolis tribus et guttis quatuor, elytris maculis triangularibus duobus et irregularibus pluribus, albis.

¹ Lacordaire, die *Arachnopus Striga* Guér. niet gezien heeft, vermoedt dat de beschrijving van Guérin-Méneville wat de inplanting der sprieten, de grootte der oogen en den vorm van het voorborststuk betreft, niet juist zou zijn. Bij vergelijking is mij gebleken dat hij volkomen gelijk heeft. *Striga* past volkomen in Lacordaire's beschrijving van het genus.

Long. 12 mm.

Hab. Waigeou.

Grootte en vorm van *Gazella*, Boisd. Kop weinig glanzig zwart, glad. Oogen groot. Snuit van de inplanting tot aan de sprieten gegroefd en in de groeven met witte haartjes bezet (zie fig. 3a). Sprieten zwart, de leedjes van het derde tot het achtste met witte haartjes, sprietknop grauw. Borststuk dof-zwart, in de zijden met vele puistjes; eene streep van witte schubbetjes over het midden, aan wederzijde daarvan een korter en iets breeder; in iedere zijde twee ronde vlekjes. Dekschilden met knobbeltjes in langsrijen en op elk daarvan een neergebogen bruin haartje. Aan den voorrand digt bij den schouder een driehoekig wit vlekje; daaronder langs de zijde eene rij van onregelmatige vlekjes, voorts twee naast elkander aan de naad op het midden, en twee grootere dwars geplaatst daaronder, en in de spits eenige stippen, al welke vlekjes op eenigen afstand ongeveer eene voorstelling van een masker schijnen te zijn. De borst en de platte buik zijn met aschgrauwe schubbetjes bezet. De korrelige dijen zijn met schubbetjes en korte haartjes op de bovenzijde versierd; de scheenen zijn driekant-prismatisch, de lange haren der pooten grauw.

3. *Arachnopus geometricus*, Voll.

Plaat 12, fig. 4.

Ar. fuscus, capite nigro, prothorace lineis septem, elytris lineis quatuor curvatis albis.

Long 7 mm.

Hab. Tondano in insula Celebes.

Veel kleiner dan de voorgaande en koffijbruin; alleen de kop is zwart. Er zijn strepen van opstaande witte haartjes om de oogen en afdalende over de basis van den snuit. Het knobbelige borststuk heeft op den rug drie strepen van witte schubbetjes, die van voor naar achteren wijder uiteenloopen, voorts een geslingerde in iedere zijde en twee breederen op de borst, die te zamen een keper vormen. De dekschilden, elk met zeven langsrijen van grove ingedrukte putten, hebben elk twee witte stre-

Snellen van Vollenhoven, S. C. 1866. "Beschrijving van eenige nieuwe soorten van Coleoptera uit Oost - Indie." *Tijdschrift voor entomologie* 9, 222-229.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/40945>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/9820>

Holding Institution

Smithsonian Libraries and Archives

Sponsored by

Smithsonian

Copyright & Reuse

Copyright Status: NOT_IN_COPYRIGHT

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.